

[*] למאמרים נוספים והקלטות של מניטו בעברית – חפשו 'מכון מניטו' בגוגל וביוטיוב

מכון מניטו

כי עיצוון – שבת הגדול

דבר תורה לפרשת שבוע שכתב הרב יהודא לאון אשכנזי (מניטו)

תרגום ועריכה מצרפתית: אליעזר שרקי

צוות עריכה לשונית והגהה לפרשות: אלישבע שרקי, בלה בל אנג', בת שבע גד' ואיתי קולין

* ה"ע – הערת העורכים

עת זודים

בשבת הגדול אנו נוהגים לקרוא בהפטרה את הפסוקים האחרונים של נבואת מלאכי, שהם גם הפסוקים האחרונים שנמסרו לנו מפי הנביאים, ומכאן חשיבותם המיוחדת.

בנבואה זו הנביא מזכיר לנו את גורלו של האדם: הוא משתייך תמיד לזכרון עברו, ובמקביל הוא תמיד צופה בתשוקה אל העתיד ואל הגשמת ההבטחות. היות שלא העבר ולא העתיד נתונים לגמרי בידיו, ומאחר שהוא זקוק לשניהם, הרי הוא חי תמיד על הגבול שבין שני העולמות. מצד אחד, עולם שלאותם הערכים שהוא כבר זכה להשיגם ולהגשימם, ערכים שכבר אין חולק עליהם ואשר הפכו לנחלת הכלל; ומצד שני, עולם הערכים שבהתהוות, ערכים שלרוב אין אפשרות לדון בהם כי כל אדם חי אותם בדרכו שלו, וכל אחד חש שהוא צועד לבדו בדרכו לא סלולה.

את שני העולמות הללו מכנה הנביא מלאכי "לב האבות ולב הבנים".

בשבת הגדול, ערב פסח, אנו נפגשים עם סוד האחדות הפנימית, שאינה נראית לעין, של לב האבות עם לב הבנים, של המציאות מול האידיאל, של הישן מול החדש.

באשר לנו, עם ישראל, אומה קטנה במשפחת האומות, אומה שהנכס היחיד שלה הוא נאמנותה לתולדותיה, כל תקופתנו היום היא מעין "שבת הגדול", זמן של מעבר תמידי בין הישן והמתחדש.

וכן היה חזונו של הראי"ה קוק זצ"ל, הרב הראשי הראשון של מדינת היהודים, בבואו להגדיר את משימתה הרוחנית: **לחדש את הקדוש ולקדש את החדש**.¹

השבת שלפני פסח היא שבת מיוחדת בסדר שבתות השנה. היא נקראת באופן מסורתי "שבת הגדול", ויש לכך שני הסברים:

א. כזכר לשבת האחרונה של אבותינו בגלות מצרים לפני גאולתם.

ב. כבשורה על השבת האחרונה של תולדות האדם לעתיד לבוא, שבת אשר תסמן את ראשיתם של ימות המשיח לאנושות כולה.

שתי שבתות אלה הן במהותן "עתות מעבר", וחויית המעבר היא גם חווייתנו הפנימית בשבת זו. ויש בה תחושה כפולה. בשבת זו אנו כבר נישאים על כנפי הרוח של הגאולה הממשמשת ובאה, היציאה לחירות מכבלי עולם ישן. אנו חווים את התרגשות ההמתנה לקראת הבאות בעודנו נתונים בתוך עולם ישן שאנו על סף עזיבתו עת יחל המסע אל גורלנו ואל עתידנו. ומצב זה עדיין מעניק לנו את תחושת הביטחון שאנו כה זקוקים לה, זו המגיעה משגרת היום.

מגילת שיר השירים מבטאת להפליא את החוויה המורכבת הזאת, שאפשר להגדירה כחוויית תקופת האירוסין. בתקופה זו מתגלים יחד גם קוצר רוח וגם אורך רוח. מתח זה, שבין ציפייה דרוכה ובין המתנה בסבלנות, מאפיין את מצבו של כל אדם הניצב מול תקווה כלשהי. העברים במצרים חוו זאת בצורה קיצונית בימים שבהם עמדה להתחדש ברית האבות עם. מגובשים לראשונה כאומה, הם החלו את צעידתם בדרך הארוכה שההשגחה העליונה הכינה להם, כמסופר בתנ"ך ובהיסטוריה.

¹אגרות הראי"ה, כרך א, עמ' ריד. שם הגרסה היא: "הישן יתחדש והחדש יתקדש".